

שאלון א' מתמטיקה בהישג יד

סדרה חשבונית

2018 דודו גולדשטיין

חוברת הלימוד של

ג ו ש א י ה ל י מ ו ד

2	הפרש סדרה חשבונית	⊙
6 - 3	נוסחת האיבר הכללי	⊙
9 - 7	מציאת האיבר הראשון בסדרה חשבונית	⊙
11 - 10	הצגה גרפית של סדרה חשבונית	⊙
14 - 12	מציאת הפרש של סדרה חשבונית	⊙
18 - 15	שימוש בנוסחת האיבר הכללי	⊙
22 - 19	סכום סדרה חשבונית	⊙
24 - 23	סימני חלוקה ב- 2 ו- 5	⊙
27 - 25	מציאת איבר ראשון והפרש סדרה חשבונית מסכום הסדרה	⊙
29 - 28	מציאת מספר איברי סדרה חשבונית מסכום הסדרה	⊙
35 - 30	תרגילי הכנה לבגרות	⊙

ג ו ס ה א ו ת

$$a_n = a_1 + (n - 1) \cdot d$$

האיבר הכללי בסדרה חשבונית

$$S_n = (a_1 + a_n) \cdot \frac{n}{2}$$

סכום איברי הסדרה

ה פ ר ש ה ס ד ר ההשלימו את הסדרות

1 , 3 , 5 , 7 , ____ , ____ , ____

5 , 8 , 11 , 14 , ____ , ____ , ____

5 , 10 , 15 , 20 , ____ , ____ , ____

30 , 25 , 20 , 15 , ____ , ____ , ____

14 , 12 , 10 , 8 , ____ , ____ , ____

18 , 15 , 12 , 9 , ____ , ____ , ____

סדרה חשבונית - סדרה שבה לכל שני איברים סמוכים הפרש קבוע**הפרש הסדרה מסומן באות d (difference)****בסדרת מספרים שהולכים וגדלים בהפרש קבוע, d חיובי (גדול מאפס)****בסדרת מספרים שהולכים וקטנים בהפרש קבוע, d שלילי (קטן מאפס)**השלימו את הסדרות החשבוניות ורשמו את הפרשיהן(1) 2 , 6 , 10 , 14 , ____ $d =$ ____(2) 20 , 15 , 10 , 5 , ____ $d =$ ____(3) 10 , 20 , 30 , 40 , ____ $d =$ ____(4) 0 , 7 , 14 , 21 , ____ $d =$ ____(5) 10 , 8 , 6 , 4 , ____ $d =$ ____(6) 3 , 6 , 9 , 12 , ____ $d =$ ____(7) 10 , 8 , 6 , 4 , ____ $d =$ ____

-2 , -12 (7 , 3 , 15 (6 , -2 , 2 (5 , 7 , 21 (4 , 10 , 50 (3 , -5 , -10 (2 , 4 , 18 (1

נוסחת האיבר הכללי

נדמיין שכל מספר בסדרה נמצא בתוך מיכל (איבר).

המיכל (איבר) הראשון מסומן a_1 , המיכל (איבר) השני מסומן a_2 וכו'.

$$\underbrace{\quad}_{a_1} \quad \underbrace{\quad}_{a_2} \quad \underbrace{\quad}_{a_3} \quad \underbrace{\quad}_{a_4} \quad \underbrace{\quad}_{a_5} \quad \text{נתבונן בסדרת המספרים}$$

במיכל (איבר) הראשון נמצא המספר 2. רושמים $a_1 = 2$.

השלימו $a_2 = \underline{\quad}$, $a_3 = \underline{\quad}$, $a_4 = \underline{\quad}$, $a_5 = \underline{\quad}$

בסדרה חשבונית ההפרש $d = 5$. השלימו את איברי הסדרה.

$$\underbrace{\quad}_{a_1} \quad \underbrace{\quad}_{a_2} \quad \underbrace{\quad}_{a_3} \quad \underbrace{\quad}_{a_4} \quad \underbrace{\quad}_{a_5} \quad \underbrace{\quad}_{a_6} \quad \underbrace{\quad}_{a_7} \quad \underbrace{\quad}_{a_8} \quad \underbrace{\quad}_{a_9} \quad \underbrace{\quad}_{a_{10}}$$

במיכל (האיבר) השני נמצא המספר 1 שהוסיפו לו 5 (d)

במיכל (האיבר) השלישי נמצא המספר 1 שהוסיפו לו פעמיים 5 (2d)

במיכל (האיבר) הרביעי נמצא המספר 1 שהוסיפו לו שלוש פעמים 5 (3d) וכו'

באופן כללי

$$\underbrace{\quad}_{a_1} \quad \underbrace{\quad}_{a_2} \quad \underbrace{\quad}_{a_3} \quad \underbrace{\quad}_{a_4} \quad \underbrace{\quad}_{a_5} \quad \underbrace{\quad}_{a_6} \quad \underbrace{\quad}_{a_7} \quad \underbrace{\quad}_{a_8} \quad \underbrace{\quad}_{a_9} \quad \underbrace{\quad}_{a_{10}}$$

השלימו את איברי הסדרה באופן כללי

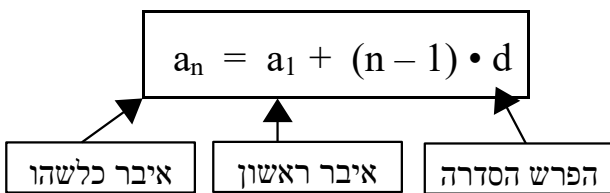
$a_5 = \underline{\quad}$ $a_7 = \underline{\quad}$ $a_8 = \underline{\quad}$

$a_9 = \underline{\quad}$ $a_{10} = \underline{\quad}$

כל איבר בסדרה חשבונית, הוא תוספת של הפרשים (d) לאיבר הראשון.

מספר ההפרשים קטן ב-1 ממקום האיבר.

נוסחת האיבר הכללי

ביטוי לאיבר העשרים $a_{20} = a_1 + 19d$

ביטוי לאיבר השנים עשר $a_{12} = a_1 + 11d$

רשמו ביטוי לאברים בסדרה חשבונית

(1) $a_4 =$ _____ , (2) $a_8 =$ _____ , (3) $a_{13} =$ _____

(4) $a_9 =$ _____ , (5) $a_7 =$ _____ , (6) $a_{15} =$ _____

(7) $a_6 =$ _____ , (8) $a_5 =$ _____ , (9) $a_{30} =$ _____

פתרו בהתאם לדוגמה

בסדרה חשבונית, האיבר הראשון הוא 6 והפרשה 4. מהו האיבר השביעי בסדרה? (30)

פתרון באמצעות נוסחת האיבר הכללי

פתרון באמצעות רישום האיברים

_____, _____, _____, _____, _____, _____, _____

בסדרה חשבונית, האיבר הראשון הוא 2 והפרשה 3. מהו האיבר השישי בסדרה?

פתרון באמצעות נוסחת האיבר הכללי

נתון $d = 3$, $a_1 = 2$

מבקשים למצוא את a_6

$a_6 = a_1 + 5d$ מנוסחת האיבר הכללי

$a_6 = 2 + 5 \cdot 3$ הצבת הנתונים

$a_6 = 17$

פתרון באמצעות רישום האיברים

$\frac{2}{a_1}$, $\frac{5}{a_2}$, $\frac{8}{a_3}$, $\frac{11}{a_4}$, $\frac{14}{a_5}$, $\frac{17}{a_6}$

תרגול

(10) בסדרה חשבונית האיבר הראשון הוא 2 והפרש הסדרה 5.

$a_1 = 2$ נתון

$d = 5$

א. מהו האיבר הרביעי בסדרה ?

ב. מהו האיבר השלושה עשר בסדרה ?

(11) בסדרה חשבונית שהפרשה 3, האיבר הראשון הוא 2 - .

$a_1 = \underline{\hspace{2cm}}$ נתון

$d = \underline{\hspace{2cm}}$

א. מהו האיבר החמישי בסדרה ?

ב. מהו האיבר השבעה עשר בסדרה ?

$a_1 = \underline{\hspace{2cm}}$ נתון

$d = \underline{\hspace{2cm}}$

(12) בשבוע הראשון ללימודים, נחמן פתר 5 תרגילים.

בכל שבוע שעבר, פתר נחמן 2 תרגילים יותר מבשבוע הקודם.

כמה תרגילים פתר נחמן בשבוע ה- 20 ללימודים ?

$a_1 = \underline{\hspace{2cm}}$ נתון

$d = \underline{\hspace{2cm}}$

(13) ביום הראשון במכון גמילה מעישון, עישן מר דובדבני 40 סגריות.

לאחר כל יום במכון, פחתה ב- 10 כמות הסגריות היומית שעישן.

מהי כמות הסגריות היומית שעישן מר דובדבני לאחר 5 ימים במכון הגמילה ?

(14) בסדרות החשבוניות, נתון האיבר הראשון והפרש הסדרה. מצאו את האיבר העשרים.

א. נתון $a_1 = 2$, $d = 3$

ב. נתון $a_1 = 15$, $d = -3$

ג. נתון $a_1 = 2$, $d = 2.5$

(15) בסדרות החשבוניות, נתון האיבר הראשון והפרש הסדרה. מצאו את האיבר ה-101.

א. נתון $a_1 = -20$, $d = 4$

ב. נתון $a_1 = 0$, $d = 1$

ג. נתון $a_1 = -100$, $d = 2$

(16) בסדרות החשבוניות, נתון האיבר הראשון והפרש הסדרה. מצאו את האיבר ה-75.

א. נתון $a_1 = 5$, $d = 2$

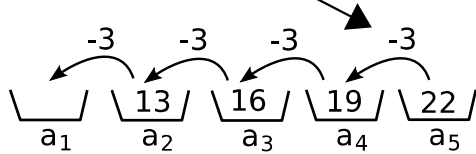
ב. נתון $a_1 = 300$, $d = -3$

- (1) $a_1 + 3d$ (2) $a_1 + 7d$ (3) $a_1 + 12d$ (4) $a_1 + 8d$ (5) $a_1 + 6d$ (6) $a_1 + 14d$ (7) $a_1 + 5d$ (8) $a_1 + 4d$ (9) $a_1 + 29d$ (10) א. 17 ב. 62 (11) א. 10 ב. 46 , (12) 43 תרגילים (13) 0 סגריות (14) א. 59 ב. -42 , ג. 49.5 (15) א. 380 ב. 100 , ג. 100 (16) א. 153 ב. 78

מציאת האיבר הראשון

בסדרה חשבונית ההפרש $d = 3$, והאיבר החמישי - 22. מצאו את האיבר הראשון בסדרה.

ב "חזרה", סימן
ההפרש מנוגד
לסימן המקורי

פתרוןדרך I - באמצעות רישום איברי הסדרה

מתחילים מהאיבר החמישי ו"חוזרים" עד לאיבר הראשון

דרך II - באמצעות נוסחת האיבר הכללי

$$a_5 = a_1 + 4 \cdot d$$

$$d = 3, a_5 = 22 \quad \text{נתון}$$

$$22 = a_1 + 4 \cdot 3$$

$$22 = a_1 + 12 \quad /-12$$

$$10 = a_1$$

פתרו בהתאם לדוגמה

האיבר הרביעי בסדרה חשבונית הוא 8 והפרש הסדרה 2. מהו האיבר הראשון בסדרה?

פתרון באמצעות נוסחה

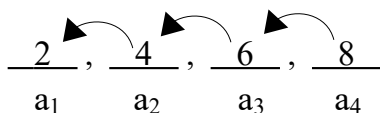
$$d = 2, a_4 = 8 \quad \text{נתון}$$

הצבה בנוסחת האיבר הכללי $a_4 = a_1 + 3 \cdot d$

$$8 = a_1 + 3 \cdot 2$$

$$8 = a_1 + 6 \quad /-6$$

$$2 = a_1$$

פתרון באמצעות רישום איברי הסדרה

האיבר החמישי בסדרה חשבונית הוא 27 והפרש הסדרה 3. מצאו את האיבר הראשון. (15)

פתרון באמצעות נוסחה

$$d = \underline{\quad}, a_5 = \underline{\quad} \quad \text{נתון}$$

פתרון באמצעות רישום איברי הסדרה